

3. Мороз Тереза Восстановление основ гражданского права в Польше после 1989 г. (вопрос права собственности), Repozytorium.uwb, URL: https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/2072/1/BSP_11_2012_Mroz.pdf, (дата звернення: 15.11.2021).
4. Загальна характеристика цивільного права зарубіжних країн, Adhdportal, URL: [http://adhdportal.com/book_834_chapter_6_Lekja_4_Zagalna_karakteristika_ivlnogo_prava_zarubzhnikhkran_\(M.O._Samojjl_ov\).html](http://adhdportal.com/book_834_chapter_6_Lekja_4_Zagalna_karakteristika_ivlnogo_prava_zarubzhnikhkran_(M.O._Samojjl_ov).html), (дата звернення: 15.11.2021).
5. Дзера О. В. Цивільне право України, Weststudents, URL: <https://weststudents.com.ua/knigi/478-tsvivlne-pravo-ukrani-dzera-ov.html> (дата звернення: 15.11.2021).
6. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. 2000 nr 94 poz. 1037).

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА ЯК СФЕРИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ОСНОВИ ПРАКТИКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ Й ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Микулець В. Ю.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Утвердження гарантування правового забезпечення екологічної безпеки безперечно є одним з пріоритетних напрямів екологічної політики української держави. Практична реалізація цього стратегічного напрямку діяльності вимагає науково-обґрунтованого й зваженого підходу у сфері регламентування природокористування й природоохоронної діяльності. Своєю чергою, це накладає певні вимоги на наукову громаду, предметом діяльності якої є, зокрема, проблематика у сфері екологічного права. Маємо на увазі забезпечення актуальності й новизни у дослідженнях щодо вказаної царини, що зумовлює необхідність постійної інвентаризації наявних і перспективних питань, що становлять реальний інтерес і значення для ефективного функціонування екологічного права. У зв'язку з означеним, пропонуємо наше бачення

актуальних дослідницьких тем у цій сфері, які, наголосимо, варті у ваги і у процесі вивчення дисципліни «Екологічне право».

Передусім наголосимо, що основні цілі і завдання державної екологічної політики визначені в Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 р. [1] Документом визначено першопричини екологічних проблем України, серед яких варто виокремити: 1) підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; 2) переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки із здебільшого негативним впливом на довкілля, що значно посилюється через неврегульованість законодавства при переході до ринкових умов господарювання; 3) фізичне та моральне зношення основних фондів у всіх галузях національної економіки; 4) неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів; 5) низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження довкілля та переваг збалансованого (сталого) розвитку, недосконалість системи екологічної освіти та просвіти; 6) незадовільний рівень дотримання природоохоронного законодавства та екологічних прав і обов'язків громадян.

Означені проблемні моменти визначили метою державної екологічної політики на найближче десятиліття: «досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем» [1].

Водночас, спеціальні дослідження вказують на те, що Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 р. має переважно концептуально-декларативний характер. При цьому ми погоджуємося з позицією, що «формальне фіксування в чинному законодавстві ідей та принципів сталого розвитку, проголошення цілей і завдань охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки є недостатніми для досягнення бажаного результату – гармонійного співіснування цивілізації і біосфери» [2, с. 188]. Реалізація, а головне досягнення результатів державної екологічної політики потребує здійснення відповідних заходів та наявності засоби для їхньої реалізації органами виконавчої влади і місцевого самоврядування.

Між тим, необхідно пам'ятати, що основою правового порядку в Україні є конституційне положення (ч. 2 ст. 19 Конституції України [3].) відповідно до якого органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що

передбачені Конституцією та законами України. З урахуванням вказаного конституційного припису ефективна реалізація державної екологічної політики вимагає відповідного екологічного законодавства, яке б було результатом наукових досліджень щодо сутності явищ та процесів, з'ясування закономірностей та тенденцій розвитку сфери регламентування природокористування й природоохоронної діяльності.

Зауважимо, що означений нами підхід корелює з обґрунтованими А. Гетьманом методологічними засадами становлення правових основ охорони довкілля [4, с. 12]. При цьому, якщо екстраполювати висновки науковця щодо найважливіших передумов переходу України на модель сталого розвитку на національному та регіональному рівнях на відповідно необхідні напрями розвитку екологічного законодавства, то отримаємо такі актуальні дослідницькі теми у цій сфері: 1) правова регламентація ефективного й екологічнобезпечного функціонування національної економіки і окремих її галузей; 2) правове регулювання раціонального використання, збереження і відтворення природних ресурсів на національному і регіональному рівнях; 3) правова регламентація охорони навколишнього природного середовища, підтримання екологічної рівноваги у біосфері, забезпечення здорового довкілля (шляхом визначення нормативно-правових механізмів й встановлення різних форм відповідальності у разі екологонебезпечної діяльності).

Окремо необхідно наголосити, що в умовах сучасних трансформацій у сфері земельних відносин, а також неоднозначної ситуації у питаннях експлуатації і охорони об'єктів водного права, очевидного переосмислення й корекції потребують норми права, що визначають організацію системного моніторингу за трансформацією ландшафтів і агроландшафтів, зміною стану наземних і водних екосистем. Крім цього, засобами правової регуляції (позитивної – через мотивацію, і негативної – шляхом встановлення реальної відповідальності) очевидно можливо про стимулювати розроблення ефективних та екологічнобезпечних техніко-технологічних рішень, оптимальне, з огляду на екологічні критерії, розміщення підприємств і виробництв.

Вказане зумовлене вимогами норм Конституції України, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р. [5] і Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 р. про гарантування правового забезпечення екологічної безпеки.

Нарешті у царині екологічних прав особистості принциповим є елемент отримання інформації про реальні загрози індивідуального й суспільного плану внаслідок ризиків, пов'язаних із неналежним станом навколишнього природного середовища. Отож, як справедливо наголошують українські дослідники П. Гуйван і О. Гуйван, особливої

актуальності нині набуває детального вивчення сутності права на доступ до екологічної інформації, а також визначення його змісту і детермінації поняття правопорушення у цій сфері, що передбачає оцінювання способів адекватної регламентації охоронно-правових діянь щодо захисту порушених суб'єктивних прав. При цьому дослідники виходять з того, що право на екологічну безпеку є фундаментальним й пріоритетним у сучасній концепції правової держави. «Воно гарантоване як низкою міжнародно-правових актів, так і основними юридичними документами української держави»¹ [6, с. 31].

З огляду на вище означене є підстави зробити висновок, що до актуальних дослідницьких тем у сфері екологічного права нині належать питання правової регламентації: 1) ефективного й екологобезпечного функціонування економіки і окремих її галузей; 2) раціонального природокористування й ефективної природоохоронної діяльності; 3) організація системного моніторингу за станом природних екосистем; 4) стимулювання розроблення екологобезпечних техніко-технологічних рішень; 5) реалізація права на доступ до екологічної інформації. Наукове осмислення означеної проблематики й напрацювання обґрунтованих відповідних рішень з подальшою імплементацією в норми екологічного права, створюватиме умови для того, щоб екологічне законодавство України перетворилося на ефективний інструмент реалізації національної екологічної політики.

Література:

1. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (дата звернення 17.11.2021).
2. Христина М. Співвідношення державної екологічної політики і екологічного законодавства України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 187–191.
3. Конституція України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 17.11.2021).
4. Гетьман А. П. Методологічні засади становлення правових основ охорони довкілля. *Право України*. 2011. № 2. С. 10–24.
5. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-XII. Законодавство України

---

¹ Гуйван П. Д., Гуйван О. П. Право на екологічну інформацію як основа гарантування безпечної життєдіяльності людини. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 1. С. 28–32.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення 17.11.2021).

6. Гуйван П. Д., Гуйван О. П. Право на екологічну інформацію як основа гарантування безпечної життєдіяльності людини. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 1. С. 28–32.

ПРОБЛЕМА ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЯ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Михайлик О. Г.

доктор юридичних наук,

професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності

Міжрегіональної Академії управління персоналом

м. Київ, Україна

Сучасна кримінально-виконавча політика України зорієнтована на гуманізацію виконання та відбування покарань відповідно до європейських стандартів поводження з ув'язненими і засудженими, удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування пенітенціарної системи. Водночас кризові процеси на цьому фоні значною мірою підсилюють криміналізацію в пенітенціарних установах, що у сукупності становить реальну загрозу національній безпеці держави.

Серед показників функціонування пенітенціарної системи у всіх країнах світу, Україна не є виключенням, як зауважує вітчизняний кримінолог І.Г. Богатирьов є кількість і характер вчинюваних у ній кримінальних правопорушень [1, с. 127]. Саме по них, на думку зарубіжного вченого М.О. Стручкова можна судити про ефективність чи не ефективність здійснюваних в місцях несвободи заходів загальної та спеціальної превенції з метою запобігання вчинення засудженим нового кримінального правопорушення [2, с. 164].

Держава визнаючи людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку як найвищу соціальну цінність, бере на себе обов'язок захищати дані цінності, а у випадку їх порушення притягати до кримінальної відповідальності винних осіб.

Принагідно зазначаємо, що притягнення засудженого, який відбуває покарання за вчинене кримінальне правопорушення в місцях несвободи до кримінальної відповідальності за вчинення нового кримінального правопорушення свідчить про велику суспільну небезпеку особи